Uredništvo:
Schillerjeva cesta štev. 3, dvorišču, I. nadstropje.

* *

Rokopisi se ne vračajo.

* *

List izhaja vsak dan razun nedelj in praznikov ob 4. uri popoldne.

* *

Sklep uredništva ob 11. uri dopoldne.

* *

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.

* *

Anonimni dopisi se ne uvažujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravništvo:
Schillerjeva cesta štev. 3.
Naročnina znaša za **avstro-ogerske** dežele:
celoletno . . . K 25·—
polletno . . . K 12·50
četrtletno . . . K 6·20
mesečno . . . K 2·10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28·—
za **vse druge** dežele i. **Ameriko** K 30·—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglase (inserate)** se plačuje od čveterostopne petit vrste po 12 h, za večkraten natis primeren popust.
Posamezna štev. stane 10 h.

Št. 204. Telefonska številka 65. **Celje, v petek, 9. septembra 1910.** Čekovni račun 43.817. **Leto II.**

Kravja kupčija v Gradcu.

Konference pri štajerskem namestniku Claryju za delazmožnost štaj. dež. zbora.

Pred dobrim tednom je priobčil »Narodni Dnevnik« iz **dobro poučenega vira** novico, ki po vsem, kar se je doslej pisalo v tem listu, ni nikogar presenetila: namreč, **da so slov. klerikalci z vedenjem nemških nacijonalcev v dogovorih z namestnikom glede ustavljenja obstrukcije v štaj. dež. zboru.** — Splača se še enkrat registrirati odmev, katerega je našla tozadevna notica »Nar. Dnevnika«. Mariborska »Straža« je priobčila »od najbolj zanesljive strani« zatrdilo, da je bila naša informacija o pogajanjih v Gradcu le **»svobodno izmišljeno ugibanje«**; grozilo se je zaradi tega na drugem mestu dež. posl. dr. V. Kukovcu in včeraj nas »Straža« zaradi naše točne informacije obklada s priimki kakor »politični lažnjivci in hinavci«. Čitamo celo v včerajšnji številki sledeči stavek: »Slovenski liberalci, ali ne čutite, da igrate ulogo slov. Efijaltov? S hinavci in narodnimi izdajalci bo naše ljudstvo o priliki pošteno obračunalo...« In tako naprej v znanem »Str.« tonu — vse zaradi tega, ker smo na podlagi dobrih informacij trdili, da so klerikalci že v pogajanjih z namestnikom in Nemci!

Ali klerikalce in »Stražo« je hitro doletela kazen. **Isti dan,** ko nas je dr. Korošec zmerjal v »Straži« za »politične hinavce in lažnjivce«, da, še **dan poprej, se je pogajal v Gradcu z namestnikom in Nemci, kako bi končal obstrukcijo v štaj. deželnem zboru.** »Grazer Tagblatt« poroča v današnji jutranji številki:

> **»Prihodnje deželnozborsko zasedanje.** Namestnija je izdala včeraj iz **lastnega nagiba** sledeče obvestilo: Včeraj in predvčerajšnjim so se vršile pri namestniku grofu Clary in Aldringenu **dogovori z vodji veleposestva, nemških naprednjakov, nemških klerikalcev** in klerikalnih Slovencev. Dogovori so se tikali bodočega deželnozborskega zasedanja in »so imeli le informativen značaj«. Imen udeležencev namestnija ni naznanila. — Pozno zvečer izvemo, da sta zastopala pri konferenci veleposestvo grof Attems in baron Kellersperg, nemškonac. zvezo prof. dr Hoffmann-Wellenhof in dr. Link, Slovence (klerikalne) dr. Korošec.«

Enako obvestilo je prinesel tudi »Arbeiterwille«. Kakor je razvidno, se je socijaliste in slov. naprednega posl .dr. Kukovca izključilo od teh »informativnih« pogajanj. To je treba pravočasno pribiti.

O tem zanimivem presenečenju, katerega je napravila štaj. namestnija »iz lastnega nagiba« in z dobro preračunanim namenom slov. klerikalcem, bodemo seveda še obširno govorili. Klerikalci so že dobili sedaj del svojega zasluženega plačila... Za danes bi samo vprašali častito »Stražo«, ali je politično pošteno, tako dolgo lagati in tajiti, da pride vlada in **desavouira na tako zasmehljiv in sramoten način vodilni list slov. klerikalne stranke na Štajerskem in postavi na laž celo oficijelni komunike »Slovenskega kluba«,** objavljen v »Str.« in »Slovencu«? Na koga padejo sedaj »politični hinavci in lažnjivci«, kdo je po dosedanji pisavi klerik. listov in navdušenih izjavah na vseh shodih »slovenski Efijalt«? **To odkritje bo napravilo na Sp. Štajerju ogromen utis in bo napolnilo vse politično pošteno misleče ljudi s skrajnim nezaupanjem proti vodstvu klerikalne stranke, ozir. proti posl. dr. Koroščcu in Robiču.** Radovedni smo samo, ali **skrivata** ta dva moža kravjo kupčijo v Gradcu tudi proti svojim poslancem tovarišem in ali sta vprašala za svojo politiko po dovoljenju pri odboru Kmečke zveze? Ali so Judeževi groši tako sramotno majhni ali pa jih je treba pravočasno odriniti svojemu namenu?

Association Franco-Slave.

(Iz »Narodnych listu«.)

Marca meseca je poteklo leto temu, odkar se je na pariški univerzi ustanovila »Association Franco-Slave« (Francosko-slovansko združenje.) To združenje je bilo začetkoma namenjeno samo dijaštvu, ali v kratki dobi se je razvila iz nje institucija, ki zasluži pozornosti in podpore s strani slovanskega občinstva. Pred nami leži letno poročilo tega društva (Bulletin de l'Association Franco-Slave de l'Universite de Paris. Juin 1910.) 24 stranij. Sedež društva: Paris, Institut d,Etudes Slaves, á la Sorbonne. Escalier C, 3. etage.) in čitatelje naše bode menda zanimalo, če mu predočimo delovanje društva, katero si je v kratkem času dela svojega pridobilo neprecenljivih zaslug za slovansko stvar. Društvo je znalo v krogu svojem združevati vse one, ki simpatizirajo s slovansko družino in v seznamu protektorjev tega društva čitamo imena najmarljivejših delavcev na polju slavistike, tako prof. Ernest Denis, Emile Harmaut, profesor ruskega jezika in ruske literature na Sorbonni, Paul Boyer, ravnatelj na šoli orijentalskih jezikov, prof. Louis Leger, član Instituta, Anatol Leroy-Beaulieu član Instituta in ravnatelj na šoli političnih ved, Ant. Meillet. prof. primerjalnega jezikoslovja na College de France. — Namen in naloga društva je: a) poglobiti prijateljske odnošaje med francoskim in slovanskim dijaštvom, b) pomagati slovanskim dijaštvom pri studiji francoskih razmer, c) poučiti francosko publiko o slovanskih razmerah. Tako je v prvih mesecih svojega obstanka priredila »Association Franco-Slave« vrsto predavanj in debatnih večerov; predmet predavanj je bil raznolik, tako n.pr.: o balkanski krizi, o nemškem vplivu na Turškem, o slovanskem kongresu v Pragi, o odnošajih med Avstrijo in Srbijo itd.

Pretekla sezija je bila otvorjena z zborovanjem, katero se je vršilo meseca listopada m. l. v velikem amfiteatru pravniške fakultete. Udeležencev je bilo nad 40. G. Anatol Leroy-Beaulieu je otvoril shod z govorom, v katerem je očrtal moralni in intelektualni pomen, ki bi ga imelo zbližanje med slovanskim in francoskim dijaštvom. Prof. Denis je omenil nato pomen pariške univerze za celo Slovanstvo, govoril o slovanskih društvih in o številu slovanskih narodov v Parizu. Izrekel je željo, da bi slovanska mladina, posebno češka, v kar največjem številu prihajala na Francosko **in se presvedčila na lastne oči, da ne obstaja samo ‚Deutsche Wissenschaft', ki jo slovansko dijaštvo tako rado precenjuje.** Prof. Haumaut je nakratko označil pot, po kateri bi morala hoditi »Association Franco-Slave«. Impozantno manifestacijo je zaključil prof. dr. H. Jelinek (Čeh), ki se je imenom navzočih Slovanov zahvaljeval predsedniku in častnima predsednikoma prof. Denisu in Haumautu na izredni naklonjenosti in formuliral nade, katere da stavijo Slovani do društva. — Decembra meseca je odložil svojo funkcijo predsednik in ustanovnik »Asociation F.-S.«, g. Rouvier. Na njegovo mesto je bil izvoljen g. Andre Mazon, sekretar in bibliotekar na šoli orientalskih jezikov, mož, kateremu so slovanske razmere radi dolgega bivanja med Slovani, najbolje znane. S kako ljubeznijo in s kakim veseljem se je lotil novoizvoljeni predsednik nalog svojih, o tem nam svedoči njegov govor, katerega je imel na občnem zboru in ki je bil tudi izdan v posebnem buletinu.

Uljudnost zahteva — pravi g. Mazon — da smo se lotili tega dela. Potrebna je poglobitev prijateljskih stikov do tisočev slovanskih dijakov, prihajajočih iz vseh koncev slovanskega sveta v našo Francijo. Potreben je prijateljski sprejem v francoski družbi, katera je žal vedno napram tujcem čudno ekskluzivna; potreben je slednjič odkritosrčen in prijateljski pogovor o vsem, kar bi radi o nas vedeli. — Kako naj počnemo pri tem? Slovanske dijake moramo sprejemati z ono uljudnostjo, z ono odkritosrčnostjo in onimi simpatijami, kakor jih uživa vsakteri izmed nas, potujoč po slovanskih zemljah. Slovanska gostoljubnost naj služi za vzor francoski! Ta vljudnost in prijateljska odkritosrčnost največ pomore do proučavanja medsebojnih razmer! Prijateljski stiki v navadnem življenju naj bi bili podlaga vsemu! Od dnevnega prijateljskega kramljanja je samo korak do višjega čuta, do znanstvenega poučevanja namreč; potom podrobnih informacij se zainteresiramo na stvari in začnemo s študijem. Slovani se vrnejodomov, poznajo kolikortoliko francoske razmere, odhajajo z nado, da jih francoski prijatelji njihovi še nadalje informirajo o lastnih odnošajih. In Francozi jih ne bodo pozabili; interes njihov, poučiti se o slovanskih razmerah, se bode podvojil, začeli bodo čitati slovanske knjige, začeli potovati in celo obiskovati svoje prijatelje. Da se lahko na ta način simpatije med Francozi in Slovani podvoje, o tem pač ni potreba še nadalje razpravljati. Imamo nadalje

LISTEK.

Institutka.

14

Roman.

Spisal **Fedor Gradišnik.**

Prejšnje čase je vsa koprnela in ginevala v pričakovanju, če je vedela, da pride Kamilo... štela je minute in sekunde in ena ura ji je bila cela večnost. In ko je prišel, ko je zaslišala znane korake, ko je zadonel dobroznani glas njenega ljubljenca — ali tedaj ni zakipela vsa kri v njenem bujnem telesu, ali ji ni utripalo in bilo srce v brezmejni, neizrekljivi sreči in strastni ljubezni?... Ali mu ni hitela nasproti, kakor malo dete ljubljeni materi, kakor nežna deklica svojemu mlademu ženinu?...

In sedaj?

Kaj se je vendar zgodilo, da je v nekaj dneh vse drugače, vse izpremenjeno, in baš nasprotno kot poprej?... Kdo je kriv temu čudnemu preobratu njenega mladega življenja... Kje je tista roka, ki je posegla vmes in vničila to lepo harmonijo mladih, ljubečih src, utripajočih še pred nedavnim časom v toliki blaženosti in nadzemeljski sreči drugo do drugega?...

Kdo je bil ta zločinec?...

In stresla se je pri tem vprašanju po vsem telesu... zarudela je nehote v obraz in čudna toplota jo je izpreletela...

Kdo je ta zločinec?

Kako čudno se glasi to vprašanje!...

Kot bi stal na visokem odru pravičen sodnik... razprostrl roke, gledal s steklenimi, od pravične jeze iskrečimi se očmi na mnogobrojno množico, ki se je nabrala krog govorniške tribune... kot bi stal tam, ogrnjen z dolgim črnim plaščem in zavpil nad razburjeno množico z votlim, donečim glasom:

»Kdo je ta zločinec? ...«

In po dolgem prerekanju in kričanju in razburjanju privlečejo malega, raztrganega in lačnega smrkolina, ki je vsled lakote in uboštva postal tat in hudodelec... In sram je sodnika in sram je ljudstvo in sram je vesoljni svet, da se je razburjal radi bosonogega fantka...— — —

Tako je bilo Heleni, ko je pomislila na onega, ki je stopil v sredo njenega mladega, lepega življenja... iztegnil suhljato roko in z enim mahom uničil in pokončal vso lepoto in srečo in ono rajskolepo, pregrešno razpoloženje med njo in Kamilom...

Toda žal ji ni bilo...

Deset let ga je ljubila, zvesto in udano, z vso strastjo svojega temperamenta, z vsem ognjem svoje vroče, kipeče krvi... deset dolgih let!...

Tako velika je bila njena ljubezen do njega, da si ni želela nikdar druge družbe: Kamilo ji je zadostoval popolnoma, v njem je našla vse, kar si je želela... In tako se je zgodilo, da je postal v njenih očeh poosebljena popolnost... mislila je, da je ni osebe na svetu, radi katere b ise odpovedala svojemu Kamilu... Večno ljubezen mu je prisegla... tisočkrat mu je ponovila to obljubo: večno zvestobo tja do hladnega groba...

A glej — prišel je otrok in je postal zločinec...

Ubog, slab in bolan, od rojstva na zgodnjo smrt obsojen otrok je prišel... iztegnil je svojo suho, koščeno roko... in Helena mu je padla v naročje in je prelomila obljubo, zvestobo in ljubezen.

Njegov brat je, brat Kamilov, ki ji je bil doslej vse na svetu, brat onega, s katerim je deset let goljufala in varala svojega starega soproga... brat onega, ki je bila njegova tolikrat z dušo in telesom, njegova vsa, vsa...

Par dni je bil tu, in Helena mu je padla okrog vratu in ga je poljubljala, kot da ga pozna že zdavnej... — — —

Čutila je, kako se trese njegovo šibko in bolno telo pod njenimi objemi... videla je njegove čudne oči, ki so gorele s tako nenavadnim, žarkim ognjem — in ko se je drugi dan spomnila tega dogodka, se ji je revež smilil...

Tako bolan je siromak — — in ona ga muči in vzbuja v njem strasti in čuvstva, ki jih revež še ni nikdar občutil...

A baš to je bilo ono, kar jo je najbolj dražilo in mikalo...

S kako gorkim in važnim glasom ji je pripovedoval, da še ni nikdar poljubil ženske, da še nikdar ni okusil sladkobe ljubezni... da je v resnici še vedno otrok, nedolžen in nepokvarjen!...

Ona je torej prva, ki jo bo poljubil... ona je prva, ki se je bodo oklenile njegove roke... prva, za katero bode vzplamtela njegova ljubezen...

Da, vzplamtela bo, to je vedela natanko... Zanetila je ogenj v njegovem srcu, vrgla je iskro

naše skupne prednosti in hibe. Če smo si na eni strani v mnogem podobni, se spet na drugi strani razločujemo, kar nas pa medsebojno ne oddaljuje, ampak še druži. Vi Slovani ocenjujete smer našega duha, ki je jasen, bister, praktičen in pozitiven; mi zopet ljubimo ono mlado nepotrpežljivost, s katero bi se radi o vsaki stvari natančno podučili, mi ljubimo svežost in odkritosrčnost mislij vaših; ljubimo posebno demokratizem, ki veje v poslednjih letih iz znameniti del vaših literatur. (Konec prih.)

VIII. avstrijski državni vinarski shod na Dunaju.

Dunaj, 6. septembra.

Pri današnji seji VIII. avstr. drž. vinarskega kongresa sta poročala o stanju in uspehih amerikanskih zasadov za Kranjsko g. vinarski nadzornik Bohuslav Skalicky, za Goriško pa g. Anton Štrekelj, ravnatelj kmetijske šole v Gorici. Oba poročevalca sta izborno izvršila svojo nalogo ter se dotaknila v svojih poročilih posebno gojenja hibridov. O tem predmetu so podali razni strokovnjaki že različna mnenja, ne da bi došlo doslej do enotne sodbe. Razvila se je tudi na kongresu po omenjenima referatoma živahna debata o hibridih, katere so so vdeležili dvorni svetnik Portele, ravnatelj Reckendorfer, docent dr. Glaserer, ravnatelja Genrig in Štrekelj ter Steiner .— Na prijazno povabilo dunajskega župana dr. Neumayerja smo se podali vsi člani kongresa popoldne v Gumpoldskirchen pri Dunaju, da si ogledamo znamenito skladiščno klet glavnega mesta. Videli smo tam zares nekaj velikega in vzornega; dunajsko mesto je s to skladiščno kletjo ustvarilo napravo, ki je sicer veliko predraga, a domači vinogradniki imajo od nje nedvomno korist. Mesto Dunaj je pogostilo vse udeležence v kleti in nam z izborno odgojenimi vini pokazalo, kaj se doseže z umnim kletarstvom. — Pri nas se je že večkrat naglašalo, kako pomanjkljivo je še vendar naše kletarstvo in kako slabo si znajo pomagati naši vinorejci zlasti pri bolnih in drugače pomanjkljivih vinih. Vsi udeleženci kongresa si bodo gotovo odslej tembolj prizadevali povzdigniti umno kletarstvo tudi na Slovenskem! — Po vrnitvi iz Gumpoldskirchna smo se podali vsi slovenski udeleženci kongresa v **vinotoč Celjske vinarske zadruge,** da se tam osebno prepričamo o procvitu in kakovosti vin, katere prodaja iz naših vinogradov po svetu Celjska vinarska zadruga. Smelo lahko rečem, da so se naša pričakovanja nad vse uresničila; našli smo v vinotoču izborna vina in živahen promet. Čutili smo se pri dobri domači kaplji v domači gostilni kakor v domovni. Celjski vinarski zadrugi in njenim vodjem naše iskrene častitke na tej napravi! — Vinarski kongres je gotovo za nas Slovence važnega pomena; a doslej smo opazili na njem samo drž. posl. dr. Ploja in Štreklja, od deželnih pa samo Sancina in Buzeta. Nekam čudno se nam zdi, da mnogo drugih slovenskih poslancev, ki zastopajo vendar odlično vinorodne kraje, na kongresu ni. Ti »koristijo« našim vinorejcem le s tem, da koristnim vinarski zadrugam — odjedajo državne podpore in jemljejo pri oblastih ugled.

Dunaj, 7. septembra.

Današnja seja vinarskega kongresa je bila nekoliko slabše obiskana; predsedoval je opat Piffl. Na dnevnem redu je bilo poročilo o stanju amerikanskih zasadov v Dalmaciji (vin. nadzornik Ožanič), in na Tirolskem (strokovni učitelj v St. Michele Mader). Poročila so bila zelo zanimiva, osobito dalmatinsko. — Popoldne smo si ogledali višjo vinarsko in sadjarsko šolo v Klosterneuburgu. Ta zavod slavi letos 50letnico svojega obstanka in je v proslavo tega priredil razstavo vseh svojih učnih pripomočkov; ta je bila danes v naši navzočnosti otvorjena. Ravnatelj Seifert nas je ob prihodu prav prisrčno pozdravil in nam je potem s pomočjo učiteljskega osobja razkazoval zavod in razstavo učil, različnih strojev za vinarstvo in sadjarstvo. Prav zanimive so tudi risbe učencev. Vse je bilo najmodernejše, najbolj dovršeno — kakor se to samo po sebi razume pri najodličnejšem zavodu te vrste v celi monarhiji .Na povabilo g. opata Piffler smo si ogledali benediktinski samostan v Klosterneuburgu in njegovo svetovno znano klet, obstoječo iz treh oddelkov, drug nad drugim. Znamenitost v tej kleti je 300 let stari sod, ki drži 200 polovnjakov. G. Piffl nas je po ogledu kleti imenitno pogostil, za kar se mu je v imenu udeležencev zahvalil dvorni svetnik dr. Ploj.

---

vanj ... in zagorelo bo to srce z neugasnim plamenom, žarko in strastno ...

V tistem hipu je pozabila na ves svet: na soproga, na Kamila in na vse ... Samo njega je videla, ki se je tresel in šibil pod njenimi objemi ... ki se je topil blaženosti in sreče pod njenimi vročimi poljubi ... samo njega in nikogar drugega ... Neznana, še nikdar občutena slast in vročina se je lotila njenega telesa ... gorela je od čudovitega hrepenenja po nečem sladkem, božanstvenem ...

Ta nepokvarjeni, čisti in nedolžni mladenič — njen, samo njen! ... Vsesala se je vanj s svojimi pekočimi ustnami ... kakor besna ga je poljubovala, in ti poljubi so bili strupeni, od grešne strasti in uničujočega ognja prepojeni ... — — —

Za hip ji je šinila v glavo čudna misel ...

Ali ni greh, da vzbuja v nepokvarjenem mladeniču speča čuvstva strasti in pohote, ali ni greh, vzbujati zver v bolnem, komaj živečem človeku? Ni li zločinstvo, siliti bolnika v dejanje, ki mu more biti v največjo nesrečo, ki je zanj lahko usodepolno in smrtonosno? ...

Sama si ni bila na jasnem, kako je mogla priti do tako čudne in naivne misli ...

Kaj ji za to, če umrje človek, ki ji je prinesel bogastvo in srečo — glavno je vendar za njo, da je postala bogata in srečna ... Kaj ji je slednjič tudi za to, če umrje to slabo in bolno človeče — ona je dosegla, kar je hotela doseči: imela je človeka, ki je bil njen, edinole njen in nikogar drugega ... Srečna je bila vsaj nekaj časa — bolje torej kakor nikdar.

To je bil sklep, ki ga je napravila po onem obisku pri Oskarju, in sedaj je bilo treba le še ta sklep realizirati ...

Dalje sledi.)

Dnevna kronika.

Nova stolica na lvovskem vseučilišču. Na lvovskem vseučilišču se je ustanovila nova stolica za etnologijo. Za prvega profesorja je imenovan Stanislav Ciszewski, znani etnolog v Varšavi.

Strah Američanov pred Slovani. Ameriško časopisje je v zadnjem času jelo obširno pisati o slovanskih priseljenikih. In vsi ti listi prihajajo do enega in istega zaključka, da bo treba slovansko priseljevanje, ako ne popolnoma preprečiti, pa vsaj znatno omejiti, zakaj sicer se lahko v doglednem času prigodi, da bodo večino prebivalcev Združenih držav tvorili ne Anglosasi, marveč — Slovani. To svojo bojazen utemeljujejo angleški listi s statističnimi podatki iz pravkar končanega splošnega ljudskega štetja.

Prepovedana hrvaška drama. Pokojni hrvaški pesnik Silvije Kranjčević je zapustil nedovršeno dramo, vzeto iz socialnega življenja v Bosni. Neki odlični hrvaški pisatelj je prevzel nalogo po pesnikovih skicah dovršiti dramo. To je tudi storil in dal drami naslov „Za drugoga". Drama bi se imela vprizoriti v hrvaškem narodnem gledališču, toda cenzura je vprizoritev prepovedala. O vzrokih prepovedi molče hrvaški listi.

Obsojeni Bolgari. Pred vojnim sodiščem v Solunu je bila razprava proti 12 Bolgarom, ki so bili obdolženi, da so podpirali četniško akcijo in da so nagovarjali svoje rojake, naj oblasti ne izroče orožja. Izmed dvanajstorice jih je bilo oproščenih 8, štirje pa so bili obsojeni v težko ječo na 101 leto, to je v dosmrtno ječo. Med obsojenimi je tudi bolgarski učitelj Lešnikov.

Smrtne obsodbe v Albaniji. Vojno sodišče v Skopljem je obsodilo vodje albanske ustaje: Barjam Muktarja, Ramo Bekirja, Rustan Regjepa in Zako Zejnela na smrt. Sultan Mohamed V. je to smrtno obsodbo potrdil, vsled česar bodo vsi obsojenci te dni obešeni.

Bivši šah — bančni ravnatelj. Banka Poljakov v Moskvi je baje ponudila mesto ravnatelja odstavljenemu perzijskemu šahu Mohamedu Aliju, ki živi v pregnanstvu v Odesi, ker imu jako mnogo akcij. Mohamed Ali bo baje to mesto sprejel.

Rezultati pruske kolonizacije na Poznanjskem. Prusko kolonizatorično gibanje na Poznanjskem je staro že četrt stoletja. Kolonizačna komisija je imela na razpolago **pol milijarde mark** in vkljub tej velikanski svoti niso uspehi kolonizacije posebno veliki! Za ceno 350 milijonov je nakupila kolonizačna komisija tekom četrtstoletja 370.562 ha zemlje. Izmee slednjih 370.562 ha zemlje je bilo 70 procentov nemške in samo 30 proc. polske. Izguba na polskih zemljiščih znaša torej samo 111.329 ha. — Iz sledeče tabele je razvidno kolonizatorično delo v posameznih letih: Kupilo se je:

leta 1904	33.109 ha	za 33.943.458	mark
leta 1905	34 661 ha	za 41.030 423	„
leta 1906	29 670 ha	za 42,214.151	„
leta 1907	9 390 na	za 14.100 774	„
leta 1908	14.093 ha	za 16 644.475	„
leta 1909	21.085 ha	za 26.827 616	„

Leta 1909 nakupilo se je kakih 25 veleposestev in 50 kmetij. 17.051 nemških rodbin, broječih 102.300 glav se je koloniziralo na kupljenih posestvih. Temu številu je treba prišteti še 10.000 nemških obrtnikov in vajencev; število nemških kolonistov znaša torej 112.300 ljudij. Sicer je to svota, ki daje mnogo misliti. Na drugi strani pa ima kolonizatorično gibanje spet dobre posledice — narodna zavednost Poljakov na Poznanjskem raste od dne do dne. Polski delavec stremi po industrijalnem zapadu, kjer se dobro plača, čez leta se vrne domov pridelani denar po porabi za ohranitev domače grude. Pač ostri boj, pri kterem se gre Poljakom sicer za kože, ki pa se nikakor ne daje povoda, da bi obupali!

Štajerske novice.

H Koroščevi kravji kupčiji v Gradcu. „Slov. Gosp." z dne 8. sept. piše v uvodniku, da bodo klerikalni „bojevniki mirno in hladnokrvno vstrajali v boju proti Nemcem v štaj. deželnem zboru". V „političnem ogledu" pravi isti list, da se še klerikalni „poslanci dosedaj z vlado niso pogajali in vsled tega tudi obstrukcije niso mogli opustiti .." No, 8. sept. so pa že minuli skupni dogovori klerikalcev, vlade in Nemcev v Gradcu! Tako se vodi „naše dobro ljudstvo" za nos!

III. narodna zbirka 20. 9. 1910.

Zdravstvena policija v Celju. Ko so v zadnjem času v raznih mestih zasledili sumljive slučaje nalezljivih bolezni, odredilo se je takoj vse v pomirjenje občinstva in so se uspehi preiskav od oblastij točno objavljali. Že nekaj dni se pa po Celju govori, **da je v hotelu Rebeuschegga pri pošti na sumljivih znakih nagloma umrla soproga hotelirja iz Kajire.** Znani slavni zdravnik dr. Riebl je bolnico zdravil baje zaradi trebušnega legarja ali kakor celo pravijo, zaradi kolere, prav verjetno se pa veščakom zdi, da je umrla bolnica na vnetju možganske kože (meningitis). Govori se tudi, da je soprog umrle ovadil dr. Riebla zdravniški zbornici ali celo sodniji. Vse to utegne biti v enem ali drugem oziru pretirano in netočno, gotovo je pa, da se vkljub sumljivim znakom smrti, hotel sploh ni zaprl in da se ni izdalo uradno pojasnilo slučaja. Nahajamo se pač v celjski Abderi.

Kdor ima denar, se lahko pravda. Tako pravi gospod Franc Woschnagg st., tovarnar usnja v Šoštanju. Zato ni hotel dati niti on niti njegov sin zadoščenja za hudo žalitev nasproti sestrama svoje umrle soproge Gizeli Mollik, lekarnarja soprogi iz Gradca in Adeli Heissel, stavbnega komisarja vdovi iz Inomosta. Moralo je priti zaradi grožnje z zaušnicami nasproti odličnim gospem (fini gospodje so gospodje Woschnaggi!) do kazenske razprave in obsojen je bil Woschnagg Franc starejši na 20 K globe, Woschnagg Franc mlajši pa na 30 K. Naenkrat se je pa domislila tvrdka Woschnagg in sinovi, da bi tudi oni mogli imenovani gospe tožiti. Ti ugledni dami sta Woschnagu kot postavnemu sodediču po Olgi Woschnagg šli do skrajnosti na roko, akoravno se baha, da je bogataš. Hranilne knjižice za 2300 K, katero je Olga Woschnagg zapustila, se dolgo ni — moglo najti(!). Nazadnje se je našla. Da pa ni bilo treba kaj izplačati gospema Mollik in Heissel in njunemu bratu Leonu, je pa zaračunil g. milijonar Woschnagg zdravniške in pogrebne stroške po svoji lastni soprogi tako visoko, da ni nič preostalo. Tak mož torej niti ne plača iz svojega lastnega premoženja zdravnika in pogreba za svojo soprogo. Pa še dalje je šel gospod Woschnagg. Ko je njegova soproga umrla, je gospod Woschnagg ponudil gospema Mollik in Heissel dva iz navadnih desak napravljena zaboja za odpošiljatev oblačila in nekaterih malenkostij iz zapuščine. Dami ste se mu zahvalili in je vzel g. Woschnagg zahvalo za skupaj zbite deske na znanje. Ko je pa drugega dne Woschnaggov sin damam zaušnice ponujal, vsled česar sta gostoljubno hišo zapustili, so poslali Woschnaggi zaboje kot nujno blago za damama in sicer na krive naslove in povzročili neprimerne vozne stroške. Čez dva dni je tvrdka Woschnagg še nabasala dva zaboja s starimi ničvrednimi romani in slabim perilom ter z zlomljenimi ponočn. lonci (živela Woschnaggova kultura!) in tudi to se je gospe Mollik v Gradec in gospe Heissel v Inomost poslalo kot nujna pošiljatev na njune stroške. Zaboj gospe Mollik se je moral v Gradcu zaradi neznosnega smradu vsebine uničiti. Toda zakaj to poročamo? Da se spozna noblesa županske rodbine šoštanjske. Tvrdka Woschnagg in sinovi je namreč vložila pred 2 mesecema v Gradcu tožbo zoper gospe Mollik in Heissel na plačilo 43 K za gori navedene zaboje in za žreblje in prevoz zabojev na šoštanjski kolodvor. Vršili ste se dve obravnavi v Gradcu, pri katerih ste bili gospe Mollik in Heissel zastopani po svojem zastopniku dr. Kukovcu iz Celja. Priča Leo Sakouschegg, ki je na sodnika dr. Krausa, kakor je v razlogih razsodbe navedel, napravila utis popolne verjetnosti, je vsa navedena dejstva o postopanju Woschnaggove rodbine pod prisego kot resnico potrdila. Okrajni sodnik dr. Kraus je na ti podlagi zavrnil tožbo tvrdke Woschnagg in sinovi in jo obsodil v povrnitev stroškov. Sodnik, ki je gotovo zaveden Nemec in ni tvrdki Woschnagg naroden nasprotnik, je spoznal, kar je naravno, da se za podarjene zaboje ne more zahtevati plačilo tem manj pa za nenaročene smrdljive pošiljatve, ki imajo namen prejemnika — sekirati (lastne besede dr. Krausa!) Smrad iz polomljenih ponočnih loncev tvrdke Woschnagg je torej celo v nemškem Gradcu sodnika, ki je odločen Nemec, pa kljub temu pravičen sodnik, tako informiral o vodjih kulturnega naroda na Spodnjem Štajerskem, kakor sledi iz navedene v imenu Veličansva cesarja izdane razsodbe. In taki ljudje kakor je Woschnaggova rodbina se smatrajo kot nekaka višja bitja med spodnjimi Štajerci! — Potegujejo se za — podelitev plemstva!

Občinske volitve na Teharjih. Včeraj se je vršil v gostilni gospe Minke Koželjeve v Bukovem žlaku prav dobro obiskan shod volilcev, na katerem je govoril g. dr. Juro Hrašovec, teharski župnik g. Čemažar in dr. Karl Koderman iz Celja. Vzelo se je v resen pretres delovanje dosedanjega nemškutarskega občinskega odbora in se je razkrinkalo načrte nemškutarjev za bodočnost. Izvanredno globok utis je napravil na vse volilce govor g. dr. Hrašovca. Vsi slovenski možje na delo in na krov, da si pridobimo to lepo slovensko občino nazaj! Z njo pade potem zadnji nemškutarski občinski odbor v kmečkih občinah celjskega okraja.

Iz Ptuja. V nedeljo, dne 11. t. m. priredi naš «Sokol« veliko ljudsko veselico z narodno godbo pri g. Bračiču v Rogoznici. Kakor posnamemo iz

sporeda, se bodo izvajale proste vaje,telovadba na orodju in skupine. Ker je pač narodna dolžnost Slovencev, posebno pa nas Ptujčanov in okoličanov, da podpiramo našo »Narodno godbo«, zlasti pa, da pokažemo, da vemo ceniti sokolsko idejo, ne bode gotovo nikdo izostal od te prireditve. Torej na svidenje vsi v nedeljo na Bračičevem vrtu. V slučaju slabega vremena se vrši ista slavnost prihodnjo nedeljo.

Včerajšnji dogodki v Št. Ilju. Posebni vlak je došel v Št. Ilj kmalu po 12. uri. Pripeljal je s seboj okrog 150 »čukov« iz Ljubljane in drugih kranjskih krajev; nekaj je bilo tudi Štajercev. Ljubljanskega meščanstva ni bilo nič, tudi ostala Sp. Štajerska je bila slabo zastopana. Popoldne ob ½2. uri so došli z lokalnim vlakom klerikalni poslanci in izletniki iz Maribora. Orožništvo jih je seve vzelo pod svojo »oskrbo«. Kasneje je došlo do nekaj manjših pretepov. Med »Süd markhofom« in »Sl. domom« je bilo polno orožništva. V »Südmarkhofu« je govoril znani pastor Mahnert iz Maribora za »los von Rom«. Odpeljali so se Slovenci in Nemci posebej. Obljubljeno nam je daljše poročilo.

Neznan automobil je povozil blizu Laškega trga hlapca Vodiška iz Širja pri Zidanem mostu. Strl mu je nogo pri desnem gležnju.

G. drž. posl. dr. Ploj ima v nedeljo, dne 11. sept. shoda na Polenšaku po rani maši in pri Sv. Andražu v Slov. goricah ob 3. uri popoldne. Poročal bo o drž. zboru in o pol. položaju.

Izpraznjen deželnozb. mandat. Bivši urednik grašk. „Arbeiterwille" Jodlbauer, obenem graški obč. svetnik in deželni poslanec, je pobegnil, kot znano, pred kratkim z ženo sodr. Lindnerja, tajnika socij. stranke na Štajerskem in pustil svojo ženo in deco brez pomoči v Gradcu. Strankino vodstvo mu je odpovedalo za to službo, na kar je Jodlbauer odložil svoja mandata kot obč. odbornik in dež. poslanec za splošno kurijo srednještaj. trgov in mest. Socijalisti imajo torej sedaj v dež. zboru samo 4 poslance.

Iz Ptuja nam pišejo, da sta neki Hojnik in Zori (?) v Vodolu pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. s palicami tolkla Iv. Krepsa tako dolgo po glavi, da je umrl. Krepsa, sam znani tat in bojda glavar cele tatinske bande, je naznanil sodniji Hojnika in Zorija zaradi različnih tatvin. Ta dva sta se maščevala na ta način, da sta prišla zvečer h Krepsu, ga zavlekla iz hiše in v sadovnjaku pred očmi njegovih malih sinčkov ubila. Ubijalca sta zbežala.

Čebelarji pozor! Kdor ima čist, svetel sploh lep med, naj ga prijavi pri podpisanem društvu do prihodnje nedelje. To ga bo ali odkupilo ali v imenu lastnika razstavilo v Gradcu. **Slovensko čebelarsko društvo za spodnji Štajer v Slivnici pri Celju.**

Iz ptujske okolice. Mlademu posestniku Martinu Šterbalu v Stojncih so se pri oranju splašile krave; plug mu je šel tako nesrečno prek nog, da ga je težko poškodoval. — Kmetu Jerneju Golobu iz Nove vasi je pri vožnji krme iz Haloz poginila na cesti breja kobila.

Pri sv. Jerneju bl. Konjic je umrl dne 2. sept. 85-letni Radeckijev veteran Štefan Lubej. Udeležil se je kot lovec vojske v Italiji leta 1848 in 1849.

Za „Sokolski dom" v Brežicah je daroval g. dr. Vilimek na Bizeljskem K 10·—. Iskrena hvala od brežiških sokolov.

Zavedno ljudstvo. Kakor smo zvedeli, se snuje v Bočni pri Gornjemgradu Ciril-Metodova podružnica. Da so Bočani in prebivalci njene bližnje okolice zavedno slovensko ljudstvo, nam dokazuje to, da je bilo tekom štirih dni nabranih 63 udov, ki bodo radevolje zlagali po 2 K na leto za našo ubogo obmejno mladino. Ustanovni shod bočenske C.-M. podružnice se vrši v nedeljo, dne 25. t. m. in bode spojen z narodno veselico na prostem. O natančnejem vsporedu veselice, ki bode tudi v prid C.-M. družbi, se bode še pravočasno poročalo. — Le tako naprej, vrli Bočani! Čast vam!

Umor na Polešniku v Dalmaciji. Z župnikom Tomaševičem vred aretirana Antonija Ojstriž ni doma iz Gotovelj, pač pa je mnogo let bivala v Gotovljah pred petimi leti na Polešniku umorjena Ana Rančigaj. Bila je kuharica pri župniku Trobeju, ki je nekdaj služboval, če se ne motimo, v Grižah, pozneje pri Sv. Vidu pri Slov. Gradcu, odkoder se je z Ano Rančigaj kot upokojeni župnik preselil v Gotovlje in je tam kupil posestvo kuharičinega brata. Veljal je za zelo premožnega in je po njegovi smrti pripadlo vse njegovo premoženje Ani Rančigaj. — Zdaj je naenkrat prišel na površje župnik Tomaševič iz Dalmacije. Pogosto je obiskoval Ano Rančigaj, ki jo je imel za teto. Ljudski glas pa je šel po Gotovljah, da je to njegova mati, nekateri celo trdijo, da je Tomaševič povsem podoben pokojnemu župniku Trobeju. Vsekakor bi bilo zanimivo izvedeti, kje je bil Tomaševič krščen, kdo mu je bila mati, kdo oče. Na prigovarjanje župnika Tomaševiča je Ana Rančigaj pred petimi leti poprodala vse svoje nepremičnine v Gotovljah ter je šla z vsem svojim nemalim premoženjem k njemu v Dalmacijo po — smrt. Krvave dogodke na Polešniku bo nadalje razkrila obnovljena sodna preiskava.

Iz Velenja. Znano je, da se nemškutarija tako razprostira kakor oljnata kaplja; kamor kane, tam dela vedno večji kolobar. Tukaj je za dacarja nastavljen nek Pepelnjak; prej je bil v Mozirju barvar in je do sedaj bil še več ali manj narodnjak. Zadnjič se je pa peljal v Wolfsberg hajlat in je tam tako divje hajlal, da se še do sedaj ni znebil hripavosti. Heilovska Amazonka robustna Bizjakova frajla ima torej novega tovariša in skupaj bosta gotovo tevtonske bojne trume proti nam pomnožila! Tukaj v Velenju trgovina in obrt nič kaj ne procvitata, edino le trgovina z narodnostjo uspeva. Bo prišla ta trgovina kedaj na kant?

Druge slov. dežele.

Ustanovni občni zbor ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Velikovcu na Koroškem se ne vrši 11. t. m. kakor je bilo v zadnji štev. „Slov. Branika" naznanjeno, pač pa se vrši v nedeljo, dne 18. septembra. Opozarjamo že sedaj vse cenjene bližnje in dalnje Slovence ter prosimo, da nas posetijo na tako važni dan za koroške Slovence. Natančneje poročilo sledi.

Zavraten umor v Trstu. V Trstu, v hiši št. 11 v ulici Ruggero Manna so v soboto zjutraj našli 21letno postrežnico Marijo Tomassini umorjeno. V njeni desni rami je tičal dolg nož, s katerim je bila zaklana. Marija Tomassini, doma iz Vivara v Italiji, je stanovala pri svojem stricu Angelu Tomassiniju, kjer je prebival tudi neki Vasques, doma iz Aquile iz Italije. Ta Vasquez je bil z Marijo zaročen, dasi je vedel, da je imela z natakarjem Karlom Negrijem iz Benetk otroka. Negri je dekle neprestano zasledoval in Mariji grozil tudi s smrtjo. Na Negrija je tudi takoj padel sum, da je Marijo Tomassini umoril. Negriju se je bilo posrečilo pobegniti iz Trsta. Odpeljal se je bil z južno železnico, a ni prišel daleč. Ujeli so ga v Cervinjanu. Negri je odločno tajil, dasi je imel rano na roki in od krvi ponesnažene hlače. Pripeljali so ga še v soboto zvečer v Trst. Tudi tam je tajil, dasi so našli v njegovem stanovanju od krvi umazan slamnik, krvavo brišačo in v umivalniku okrvavljeno vodo. Naposled pa se je Negri vendar udal in je priznal, da je Marijo Tomassini umoril in sicer iz ljubosumnosti. Ko so Negrija odpeljali v zapor, je bil vklenjen v tisto verigo, kakor svoj čas morilec Födransperg.

Klerikalni panama na Koroškem. »Oesterr. Landwirtschaftliche Genossenschafts-Presse, glasilo osrednje zveze avstrijskih zadrug, priobčuje o klerikalnem polomu na Koroškem te-le podrobnosti: Prva revizija koroške centralne zadružne zveze se je vršila koncem avgusta leta 1909. Pri tej reviziji so se pokazali veliki nedostatki: Manjkalo je vsako nadzorstvo, nad predsedstvom ni bilo prav nobene kontrole, nastavljenega niso imeli nobenega pravega blagajničarja; odbor je imel samo enkrat na leto sejo, zapisniki sej so se pisali na posamne liste, da jih je ravnatelj Weiss lahko eskamotiral, kadarkoli je hotel. V bilanci je bilo zabeleženo in Weiss je zatrjeval, da ima centrala pri neki privatni banki deponiranih 1,500.000 kron. Weiss je tudi pokazal te hranilne knjižice. Kasneje se je izkazalo, da je bilo vse to fingirano in da je Weiss izročil dotični denar tvrdki Kayzers in Palese. Revizija je vse te stvari protokolarično konstatirala. Ko pa je bila glavna skupščina, ni bilo revizijskega zapisnikarja nikjer. Kmalu nato, namreč 26. junija leta 1910, pa je Weiss izginil brez sledu. Nadalje se je še dognalo: Weiss je dovolil tvrdki Kayser in Pelese posojilo v znesku 3,400.000 K in ji izročil potrdilo, da je Kayser vložil pri centrali 350.000 K, kar se je izkazalo za neresnično, zakaj Kayser ni vložil niti vinarja. »Genossenschafts-Presse« javlja končno, **da je imelo 51 koroških rajfajzenovk 3 milijone naloženega denarja v centrali, a ves ta denar je izgubljen.** Kakor izvedenci naglašajo, je neizogibno, da bo morala centrala koroških zadrug napovedati konkurz.

S stvarjo se bavi vse avstrijsko časopisje. — Oglasil se je med drugimi tudi klerikalni »Der Staatsbürger« v Gradcu, ki ga izdaja znani klerikalni urednik in politik Rajm. Neunteufel v Gradcu. List piše med drugim: »V tem slučaju se ne gre več za neizkušenost, temveč za sistem javnega delovanja, katerega se mora najstrožje obsojati. Mi smatramo sploh to za nesrečo, da pride dandanes vse v roke strankarske politike. Zdaj pa pridemo k okolščini, katero smatramo za glavni vzrok: **Spojevanje kupčijskih podjetij in političnih akcij s cerkveno avtoriteto.** Z avtoriteto škofa in drugih cerkvenih dostojanstvenikov so krili imenovana podjetja, da škofa so celo do tega privedli, da je prevzel jamstvo. Zaupanje, katerega so uživale udeležene osebe, se je opiralo na njihov duhovniški značaj in so ga na podlagi tega uporabljali. Kako so naglašali to okolščino, spričuje že samo to, kakšna imena so si zbrali za podjetja? »Antoniusbräu, »Antoniushotel«, »St. Josefsverein« itd. Z naglašanjem cerkvenega značaja so pospeševali pri ostalem klerusu in pri vernem ljudstvu zaupanje, ki daleč presega navadno mero in možnost svojevolnega postopanja ravnatelja centralne blagajne se je ustvarila edinole vsled njegove duhovniške avtoritete. Kakor v kupčijskem življenju, tako je tudi v politiki. Tudi ta ne sme biti v nikaki zvezi s cerkvenim življenjem«. Ali naj k temu še kaj pripomnimo? — Iz Celovca se k stvari že poroča, da so duhovniki napeli vse sile, da bi cerkveni krogi priskočili klerikalnemu zadružništvu na pomoč. Obrnili so se na različne škofe in prelate, ki razpolagajo z velikim imetjem, a čuje se, da brez uspeha. — Iz Dunaja se pa poroča, da socijalni demokrati hočejo v državnem zboru odločno nastopiti proti vladi, če bi ta iz državnih sredstev hotela pomagati klerikalnemu zadružništvu na Koroškem.

Italjanski poštenjaki v Trstu. Tržaški župan dr. Valerio ni bil samo osebno navzoč pri divjanju lahonske sodrge minolo nedeljo, nego je dajal tej sodrgi potuho in jo še podžigal in hujskal, za kar so ga razgrajači nosili na ramah. Ta dr. Valerio je tudi sploh čuden poštenjak. Zdaj je naredila čokoladna tovarna Valerio v Trstu goljufiv konkurz. Župan tržaški je s tovarno v zvezi — a pri tržaških Italjanih mu to nič škodovalo in ostal bo še dalje župan. Njegov namestnik v občinskem svetu je bil doslej podžupan dr. Richetti. Ta je v tržaških italjanskih krogih užival velik ugled. Mož je »cavaliere«, po poklicu advokat in po veljavi ena prvih osebnosti italjanske družbe v Trstu. Richetti je bil tudi predsednik občinske komisije za novi vodovod in se je z veliko vnemo zavzemal za predlog, naj tržaška občina od kneza Thurn in Taxis odkupi vodne sile na reki Timavu. A glej zlodja — taisti Richetti je natančno vedel, da knez Thurn in Taxis sploh nima nobenih pravic do teh vodnih sil. Richetti je namreč kot advokat kneza Thurn in Paxisa celih osemnajst let vodil zaradi teh vodnih sil pravdo z erarjem in jo v vseh treh instancah izgubil. Kdo je mogel bolje vedeti, kot Richetti, da knez Thurn in Taxis teh vodnih sil ne more prodati, ker niso njegove! A vendar je Richetti silil **na to kupčijo. Ko** je prišla ta škandalozna afera na dan, je Richetti moral sicer odložiti predsedništvo vodovodne komisije, podžupan je pa ostal. Taka poštenjakoviča torej stojita na čelu tržaške občine, tržaško italjanstvo pa ju čisla, se jima klanja in ju nosi na rokah!

Narodni gospodar.

Grof Lev Tolstoj o zadružništvu. Eden prvoboriteljev za zadružno idejo na Ruskem, dr. V. Tostomjanc, je dobil od slavnega ruskega pisatelja grofa Leva Tolstega sledeče pismo: »Imate prav, ko mislite, da ima zadružništvo mnogo sorodnega z mojim načinom življenja. Jaz trdim, in vedno bom to ponavljal: da je edino radikalno sredstvo za boj proti tlačenju večine naroda s strani nedelavne manjšine duševni preobrat posameznika. A to mi ne brani trditve: da je snovanje in pospeševanje zadrug edino družabno delo, ki se mu more posvetiti v našem času moralni človek, ki noče biti tlačitelj. Strinjam se z Vami v misli, da zadružništvo lahko zmanjša bedo delavca, ne morem pa priznati, da bi zadružno gibanje moglo razvijati versko čustvovanje. Nasprotno more le verski preporod povzročiti plodovitost zadružnega gibanja. Mislim, da je zadružna organizacija v vsakem slučaju eden najboljših pogojev za delavnost današnje dobe. Njej se lahko posveti mladina, ki hoče služiti narodu. Ko bi bil mlad, bi tudi jaz sodeloval, pa tudi sedaj še upam storiti marsikaj koristnega za kmeta v obliki zadružništva, do katerega me veže posebna naklonjenost«

Bosanska agrarna postava, kakor jo je izdelala in bos. dež. zboru predložila bos. vlada, določuje, da se odveza kmetov v Bosni in Hercegovini sme vršiti le na podlagi prostovoljnega dogovora med posestnikom (agom) in kmetom; ta odveza, ki je torej le fakultativna, se bistveno razlikuje od zemljiške odveze v zapadnoevropskih državah, ki je navadno obligatorična. Prostovoljno odvezo pa pospešuje deželna uprava s tem, da daje kmetom, ki ne razpolagajo z zadostnim kapitalom, primerna posojila. Deželna vlada si zopet preskrbuje potrebna sredstva z izdajo zadolžnic, takozvanih obligacij za kmetsko odvezo. Pri tem je obrestna mera pri posojilih kmetom ista kot pri obligacijah. Vse s tozadevnim kreditnim poslovanjem združene stroške in izgube trpi deželni erar, ne da bi se za to pobirale doklade. Odplačevanje oz. vračanje posojil se vrši z obrestovanjem in amortizacijo v poletnih obrokih in sicer bi naj poplačilna doba trajala ne manj ko 30 in ne več ko 50 let Te polletne obroke sprejemajo davkarije.

Hmelj.

Žatec, 9. septembra. Hmeljske cene: Nemški kupci kupujejo živahno po 90—140 K za 50 kg; prima zateško blago dosega tudi 150 in tuje 120 K za 50 kg.

Norimberk, 9. septembra. Dovoz 600, prodano 400 bal, kupčija počasneja, cene 70—132 M za 50 kg.

Rojaki, spominjajte se prepotrebnega Sokolskega doma v Brežicah.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

ZASTRUPLJENI ČASTNIKI.

Sofija, 9. septembra. Oficijelno se poroča, da je zbolelo 17 častnikov 16. pešpolka, ki se nahaja na vojaških vajah pri Orhaniju na zastrupljenju, ker so pili mleko iz bakrenih posod. Z ozirom na njihovo resno stanje so jih pripeljali v sofijsko vojaško bolnišnico.

POLITIČNE NOVICE IZ ČEŠKEGA.

Praga, 7. septembra. Klub nemških poslancev v češkem deželnem zboru ima tu 12. septembra svoje posvetovanje. Ker Nemci vidijo, da se Čehi nočejo udati in dovoliti njihovih zahtev, ni mnogo upanja na sporazum.

Praga, 9. septembra. »Union« poroča, da bode dr. Škarda pozval prihodnje dni klub čeških poslancev v češkem deželnem zboru v svrho izvolitve 8 delegatov, ki se bodo udeleževali sporazumnih konferenc.

Podiebrad, 9. septembra. Včeraj se je vršil tu velik shod čeških interesentov za moravsko - gališke prekope. Navzočih je bilo 17 državnih in deželnih poslancev.

NOVA HIŠA SE JE ZRUŠILA.

Bukarešta, 9. septembra. Tu se je zrušila neka nova stavba; iz razvalin so potegnili 12 ranjenih in 3 mrtve.

NOVICE IZ BALKANA.

Carigrad, 9. septembra. »Tanin« dementira novico, da bi se nameravala srečati ob priliki jesenskih vojaških vaj ob turško - bolgarski meji sultan in bolgarski car.

Atene, 9. septembra: Po poročilih iz Soluna se je raztegnil bojkot tudi na vse blago, ki prihaja iz Krete.

Carigrad, 9. septembra. V Erzerumu so zbolele 4 osebe na novo za kolero.

Belgrad, 9. septembra. Nekega narednika iz Budimpešte. Nikoliča so zaprli v belgrajskem trdnjavskem okrožju zaradi vohunstva. Baje je v to afero zasukan tudi avstro - ogerski vojni ataše v Belgradu.

Solun, 9. septembra. Vojaki bivše carigrajske posadke, kateri so bili komandirani k popravljanju ceste v Karalovem, so se uprli, ranili enega častnika ubili dva vojaka in zbežali.

11. 9. v Maribor na „pipčev" raj!

Obrambni vestnik.

Ko mene več ne bo. Prva češka zavarovalnica na življenje v Trstu je poslala družbi sv. Cirila in Metoda zopet štiri police štirih rodoljubov, ki so se zavarovali na življenje družbi v korist za vsoto 2500 K. Med temi vnetimi rodoljubi je g. Justin Krizmančič, trgovec v Trstu, ul. Nuova 37. Nadejamo se, da vrli slovenski mož dobi posnemovalcev med slovenskimi trgovskimi tovariši, med slovenskim občinstvom pa dejansko priznanje s pomnoženimi naročili po geslu: Svoji k svojim. „Prva češka" si je pridobila za družbo sv. Cirila in Metoda že lepih zaslug. Hvala jej! Hvala požrtvovalnim rojakom!

K obrambnemu skladu družbe sv. Cirila in Metoda so se nadalje priglasili sledeči p. n. gg.: 820. Dr. J. Lokar, c. kr. prof. v Novem mestu ob priliki odhodnice po prijateljih (plačal 172 K); 821. Vavken Janko, ravnatelj hranilnice v Celju (plačal 200 K); 822. Podružnica družbe sv. C-M. v Senožečah (plačala 200 K); 823. Neimenovani iz Ljubljane (plačal 200 K).

Po svetu.

Častniške sluge bodo odpravili. Z uvedbo novega brambnega zaokna in s tem združeno dveletno službeno dobo odpraviti hočejo tudi častniške sluge. Da se pa častnikom omogoči, da si drugje preskrbe potrebni personal, kar je s sedanjim ekvivalentom za oficirske sluge nemogoče, bodo tega zvišali. S tem bo odpravljena tudi razna zloraba oficirskih slug, katero se je tolikrat lahko opazovalo.

Župniki kot hlapci škofov. Katoliškega župnika ki je kanonično umeščen, je bilo doslej nemogoče odstaviti. Zgoditi se je to moglo samo na podlagi kanoničnega procesa, v katerem je bil župnik obsojen, drugače absolutno ne. Sedaj je pa papež izdal dekret, s katerim je župnike na milost in nemilost izročil njihovim škofom. Kadar hoče, pa ga lahko spodi. Papež je dal namreč škofom oblast, da lahko administrativnim potom župnike odstavljajo in odstavljati jih smejo pod takimi pogoji, da se lahko reče: vsak župnik je izgubljen, če se škofu zameri. Hlapcu in dekli mora gospodar službo odpovedati, župnika pa škof lahko spodi, ne da bi mu službe odpovedal. Papež je določil več slučajev, v katerih sme škof župnika odstaviti; če je župnik bolan na umu ali na telesu tako, da svoje službe ne more opravljati; če ga ljudstvo ne mara, četudi ne splošno in četudi ne upravičeno; če je župnik prišel na slab glas pri resnih in spoštovanja vrednih ljudeh; če je storil tajne grehe, ki so pa prišli na dan in povzročili pohujšanje; če slabo oskrbuje cerkveno premoženje; če zanemarja svoje posle, delitev zakramentov, pouk itd. in če je škofu v važnih stvareh nepokoren. — Na kratko povedano: **škof lahko župnika odstavi, kadar hoče,** kajti po papežu določeni pogoji so zanjke, vkaterih lahko obvisi tudi najbolj častitljiv človek. Za župnike so prišli časi velike nevarnosti, samo, če bodo hudi agitatorji in vztrajni zbiralci denarja, se bodo lahko držali.

Mednarodno socijalistično abstinenčno tajništvo so snovali ob priliki socijalističnega kongresa v Kodanju. Tajništvo bo v Bruslju.

Tri sumljivi lučaji bolezni na Dunaju. Kolera? Na Dunaju je v torek obolel vrtnar Gasselhuber za sumljivimi simptomi. Poklicani zdravnik je moža poskusil spraviti v bolnico, a nikjer ga niso sprejeli, češ, da ni prostora. Dunaj, ki pije kri vsem narodom monarhije, miljonski Dunaj, nima v bolnicah nič prostora. Gasselhuber je umrl, pri njegovi ženi in njegovemu otroku pa je nastopila ista bolezen, za katero je on umrl. Ta slučaj pač kaže škandaloznost dunajskih zdravstvenih razmer. Človek oboli za boleznijo, ki je najbrž kolera, pa ne morejo ga spraviti v nobeno bolnišnico. Šele ko je bil mož že mrtev, so napravili prostor za njegovo ženo in njegovega otroka. Sanitarna oblast je pa na Dunaju tako vestna, da ni odredila niti desinficiranja Gasselhuberjevega stanovanja, niti poskrbela za izoliranje tistih ljudi, ki so bili ž njim v dotiki. Listi so zaraditega ljuto zaropotali in poklicali namestništvo na pomoč. Kaka nevarnost bi bila za celo državo, če bi na Dunaju zavladala kolera, si je spričo ozkih zvez vseh dežela z Dunajem lahko predstavljati

Črnogorski kralj in slovansko časopisje. Češki listi javljajo, da je črnogorski kralj Nikola z izredno prijaznostjo sprejel zastopnike slovanskega časopisja. Med drugim je rekel časnikarjem: Bodite prepričani, da se jaz in moja država ne bova nikdar izneverila vzvišeni slovanski ideji. Ko se je poslovil od slovanskih časnikarjev, jim je rekel, vsakemu posebe stiskajoč roko: Priporočam se naklonjenosti slovanskega časopisja. Nasproti poročevalcu zagrebškega »Obzora« je rekel: Pozdravite mi Zagreb, središče hrvaške in srbske kulture.

Kongres »Svobodne Misli«, ki se je vršil pretekli teden v Bruselju, je sklenil sledeče resolucije: I. Šolsko vprašanje bodi postavljeno na čelo programa prihodnjega svetovnega kongresa »Svobodne Misli« 2. Z ozirom na bližajočo se petstoletnico mučeniške smrti M. Jana Husa nalaga kongres svobodnim mislecem vsega sveta, naj že zdaj pripravljajo tla za proslavo tega spomina z informiranjem javnosti svoje dežele o pomenu kostniškega mučenika. Češkim svobodnim mislecem kot Husovim rojakom se nalaga, naj takoj sestavijo osrednji odbor za proslavo Husovo. Kongres »Svobodne Misli« obenem apelira na »Društvo za postavljenje Husovega spomenika v Pragi«, naj odkritje tega spomenika časovno združi z manifestacijo »Svobodne Misli«. Dan 6. julija 1915 naj bo v vsem civiliziranem svetu posvečen spominu kostniškega mučenika. — 3. Vsakoletno tretjo oktobersko nedeljo naj se v vseh deželah v spomin Ferrerja vrše velike manifestacije za ideje svobodne šole. — 4. Na predlog državljana Chapeliera izreka kongres energičen protest proti kaznim, s katerimi številne vlade preganjajajo tiskovne in zborovalne delikte.

Društvo za pučku prosvjetu v Zagrebu je imelo minoli teden svoj letni občni zbor. Društvo ima 25.000 rednih članov, 362 ustanovnikov in 478 društvenih poverjenikov. List »Pučka prosvjeta« izhaja v 25.000 iztisih razven tega je društvo izdalo doslej 24 poučnih knjižic, v tisku je 25 o volivnem redu, ki se bo v 50 tisoč izvodih razširila med narod. Društvo prireja tudi poučna predavanja. Razven tega znamenitega društva imajo Hrvatje tudi posebno organizacijo za prirejanje analfabetskih tečajev, kjer so posebno pridni akademiki.

Pet najstarejših poročnikov avstrijske vojske. Zadnja številka „Militärverordnungsblatta" je prinesla med ostalimi odlikovanci tudi imena peterih avstrijskih poročnikov, ki so skupaj stari 439 let. Ti so: 92-letni Mihael Puhalo iz Brloga, 92-letni Sigismund Kemeny, 87-letni Štefan Vojnović, 85-letni Ivan Smerczansky in 83-letni Josip Mosch. Vsi so začeli služiti vojake kot prostaki. Odlikovali so se v bojih, a pri reorganizaciji vojske so bili vpokojeni radi premajhnega teoretičnega znanja. Sedaj so bili imenovani za nadporočnike.

Knjižice v vojaških bolnišnicah in garnizijskih zaporih. Na vse vojaške korporacije in posamezne častnike je izdan poziv, da zbirajo primerne knjige za knjižnice v vojaških bolnišnicah in garnizijskih zaporih, češ, da bolniki, oziroma kaznjenci silno radi bero, a je vedno premalo knjig na razpolago. Mi smo mnenja, da bi vojna oblast tu ne smela čakati samo na prostovoljne darove in zbirke knjig, marveč bi smela tudi sama nekaj žrtvovati zato. Hrani naj se pri smodniku, kaj več pa naj se stori za vzgojo in izobrazbo moštva.

Prostovoljna razprodaja

gozdov v Socki, kateri so bili prej lastnina grajščine Zalog. Isti se bodo potom parcelacije razprodajali po posameznih kosih na licu mesta (v Brezovem grabnu) v **pondeljek 12. in četrtek 15. septembra** ob 8. uri zjutraj.

473 —3

Adolf Bursik

čevljar v Celju, poleg kapucinskega mosta

izdeluje vse različne vrste obutal v modernih fazonah in po solidnih cenah. V zalogi ima tudi zgotovljeno obutev.

Trgovski učenec

dobro izšolan, krepak, poštenih staršev, se sprejme v trgovini mešanega blaga

L. Schwentner na Vranskem.

516 3-2

V najem se da ali tudi proda radi smrti **dobro vpeljana**

gostilna in trgovina

blizu železnice ob glavni cesti, zraven dveh tovarn. Ima lep vrt, žganjetoč in prodajo tobaka. Natančneje se poizve pri **gosp. Ivanu Sulčič,** Zidanmost, Štajersko.

509 10 4

Št. 1337. Celje, dne 5. septembra 1910.

Razpis natečaja.

V političnem okraju Celje se za sledeče, v II. krajni razred uvrščene ljudske šole razpišejo službe nadučitelja in učiteljic v stalno nameščenje:

1. na trirazredni ljudski šoli na Dobrni pri Celju mesto nadučitelja,
2. na novoustanovljeni petrazredni dekliški ljudski šoli v Trbovljah 4 mesta učiteljic.

Pravilno opremljene prošnje se naj predpisanim službenim potom vložijo do dne 30. septembra 1910 pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Okrajni šolski svet Celje.

Tovarniška zaloga

vsakovrstnega **papirja, pisalnih potrebščin, trgovskih knjig,**
na debelo in drobno pri

Goričar & Leskovšek v Celju

Graška cesta št. 7.

Lastna zaloga šolskih zvezkov, risank in risalnih skladov po novih predpisih. — Tiskovine za vse urade.

177 88-55

Lastnik in izdajatelj Zvezna tiskarna v Celju. Odgovorni urednik Vekoslav Spindler. Tisk Zvezne tiskarne v Celju